

SPk201 Strategie podpory funkční gramotnosti
SPk604 Inkluzivní didaktika I – funkční gramotnost
SPk908

Mgr. Markéta Olbertová

Cílem předmětu je

- osvojit si základní znalosti, intervenční přístupy a strategie ve vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami v prostředí inkluzivní školy a prostředí škol pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. Rozvíjet znalosti, dovednosti a kompetence studentů ve výuce a podpoře funkční gramotnosti žáků se speciálními vzdělávacími potřebami
- osvojit si základní znalosti, intervenční přístupy a strategie v rámci vzdělávací oblasti Jazyk a jazyková komunikace.

Hodnocení

Požadavky:

Vzhledem k mimořádné situaci není možná aktivní účast ve výuce.

Úkoly

Vypracování aktivity do výuky českého jazyka

Ukázka diferencované práce s textem s mezipředmětovým přesahem

Ukončení předmětu

- Písemný test

1.část

- Kurikulární opora rozvoje funkční gramotnosti. RVP ZV a vzdělávání žáků v heterogenní třídě, minimální výstupy ze vzdělávání.
- Postavení vzdělávací oblasti Jazyk a jazyková komunikace v edukaci na základní škole.
- Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru Český jazyk a literatura a jeho postavení v edukaci žáků se specifickými poruchami učení.

Zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním a vyšším odborném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů (školský zákon)

Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání

Pojmy k tématu

- Učivo
- Očekávaný výstup
- Školní výstup
- Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření
- Vzdělávací obsah

Řešení?

A/ Upravené očekávané výstupy (v RVP ZV od roku 2016) určené pro žáky s mentálním postižením; jsou obvykle na nižší úrovni než odpovídající očekávané výstupy daného vzdělávacího oboru.

B/ Požadavky na žáka v RVP ZV v 5. a 9. ročníku, jak má zvládat probrané učivo.

C/ Požadavky na žáka z RVP ZV jak má zvládat probrané učivo zapracované do školního vzdělávacího programu.

D/ Celek, který tvoří souhrn učiva i očekávaných výstupů všech devíti vzdělávacích oblastí v RVP ZV.

E/ Systém poznatků a činností, které si mají žáci osvojit při výuce ve škole při procesu učení.

Cíle základního vzdělávání

Hlavním vzdělávacím cílem základního vzdělávání je „pomoci žákům utvářet a postupně rozvíjet klíčové kompetence a poskytnout spolehlivý základ všeobecného vzdělávání“.

(RVP ZV, 2007)

Co jsou klíčové kompetence a jaké jsou?

Úroveň RVP

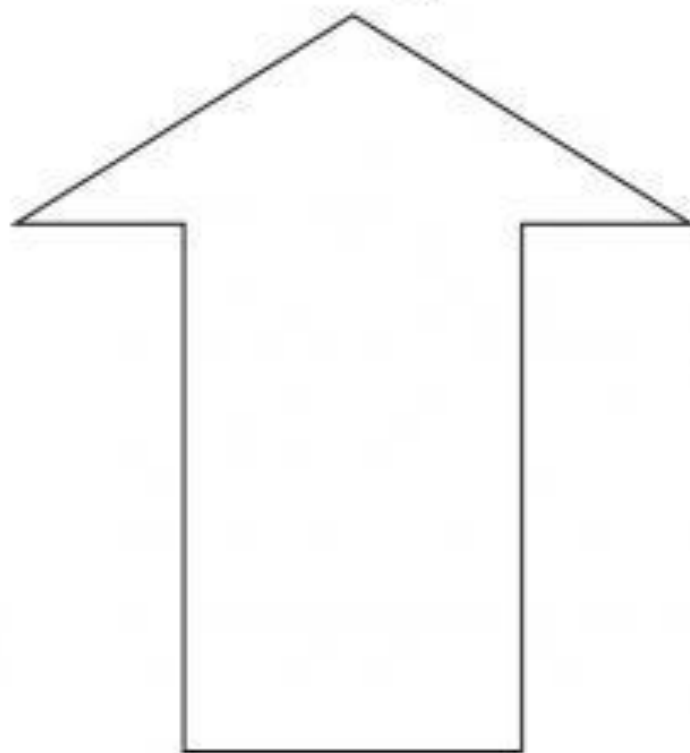
Úroveň ŠVP
Úroveň IVP

Klíčové kompetence

Cíle základního vzdělávání

Cílové zaměření
vzdělávacích oblastí

Vzdělávací obsah
Očekávané výstupy
(Standardy pro základní vzdělávání)
Učivo

Výchovné a vzdělávací
strategie školy

Výchovné a vzdělávací strategie
vyučovacích předmětů

Učební osnovy
Rozpracované výstupy
Rozpracované učivo
(možné úpravy ve vazbě
na stupně podpory)

RVP ZV

Základní vzdělávání vyžaduje na 1. i na 2. stupni podnětné a tvůrčí školní prostředí, které **stimuluje nejschopnější žáky, povzbuzuje méně nadané, chrání i podporuje žáky nejslabší** a zajišťuje, aby se každé dítě prostřednictvím **výuky přizpůsobené individuálním potřebám** optimálně vyvíjelo **v souladu s vlastními předpoklady pro vzdělávání.**

Hodnocení výkonů a pracovních výsledků žáků musí být postaveno na **plnění konkrétních a splnitelných úkolů**, na posuzování individuálních změn žáka a pozitivně laděných hodnotících soudech.

Žákům musí být dána možnost zažívat úspěch, nebát se chyby a pracovat s ní.

RVP ZV

„**Vzdělávací obsah** základního vzdělávání je v RVP ZV orientačně rozčleněn **do devíti vzdělávacích oblastí**. Jednotlivé vzdělávací oblasti jsou tvořeny jedním vzdělávacím oborem nebo více obsahově blízkými vzdělávacími obory.“

- Jazyk a jazyková komunikace (Český jazyk a literatura, Cizí jazyk, Další cizí jazyk)
- Matematika a její aplikace (Matematika a její aplikace)
- Informační a komunikační technologie (Informační a komunikační technologie)
- Člověk a jeho svět (Člověk a jeho svět)
- Člověk a společnost (Dějepis, Výchova k občanství)
- Člověk a příroda (Fyzika, Chemie, Přírodopis, Zeměpis)
- Umění a kultura (Hudební výchova, Výtvarná výchova)
- Člověk a zdraví (Výchova ke zdraví, Tělesná výchova)
- Člověk a svět práce (Člověk a svět práce)

„Vzdělávací obsah vzdělávacích oborů (včetně doplňujících vzdělávacích oborů) je tvořen očekávanými výstupy a učivem.

V rámci 1. stupně je **vzdělávací obsah** dále členěn na **1. období** (1. až 3. ročník) a **2. období** (4. až 5. ročník). Toto rozdělení má školám usnadnit distribuci vzdělávacího obsahu do jednotlivých ročníků.“

„**Očekávané výstupy** mají činnostní povahu, jsou prakticky zaměřené, využitelné v běžném životě a ověřitelné. Vymezují předpokládanou **způsobilost žáků využívat osvojené učivo v praktických situacích a v běžném životě** na konci 5. a 9. ročníku.

Pro usnadnění identifikace jsou očekávané výstupy označeny **kódy**, které obsahují zkratku vzdělávacího oboru, označení ročníku, číselné označení tematického okruhu a číslo určující pořadí očekávaného výstupu v daném tematickém okruhu nebo v rámci vzdělávacího oboru.“

„**Očekávané výstupy RVP ZV** na konci 5. ročníku (2. období) a 9. ročníku stanovují **závaznou úroveň pro formulování výstupů v učebních osnovách v SVP**, která musí být na konci 1. stupně a 2. stupně základní školy dodržena.

Očekávané výstupy na konci **3. ročníku** (1. období) stanovují **jen orientační (nezávaznou) úroveň a při formulování výstupů v učebních osnovách v SVP** mají pomoci (na 1. stupni) stanovit vzdělávací cestu vedoucí k naplnění očekávaných výstupů na konci 5. ročníku.“

http://www.nuv.cz/uploads/RVP_ZV_2017_verze_cerven.pdf

Vzdělávací obsah v RVP ZV

„Minimální doporučenou úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření jsou upravené očekávané výstupy, které jsou obvykle na nižší úrovni než odpovídající očekávané výstupy daného vzdělávacího oboru.

Tyto výstupy uvedené jsou **vodítkem pro případné úpravy výstupů uvedených v ŠVP do individuálního vzdělávacího plánu (IVP) pro žáka na základě doporučení školského poradenského zařízení a žádosti zletilého žáka nebo zákonného zástupce žáka. Výstupy představují cílovou úroveň, kterou lze s využitím podpůrných opatření případně překročit.“**

Očekávané výstupy

Nastaveny pro žáky v ZV (RVP ZV)

Pohybujeme se mezi úrovněmi

Podle potřeby žáka v některých oblastech či oborech

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření

Výstupy ZŠ

„**Učivo je v RVP ZV** strukturováno do jednotlivých tematických okruhů (témat, činností) a je chápáno jako prostředek k dosažení očekávaných výstupů. Pro svoji informativní a formativní funkci tvoří nezbytnou součást vzdělávacího obsahu.

Učivo vymezené v RVP ZV je doporučeno školám k distribuci a k dalšímu rozpracování do jednotlivých ročníků nebo delších časových úseků. **Na úrovni ŠVP se učivo stává závazným.**“

http://www.nuv.cz/uploads/RVP_ZV_2017_verze_cerven.pdf

„Vzdělávací obsah jednotlivých vzdělávacích oborů škola rozčlení v ŠVP do vyučovacích předmětů a rozpracuje, případně doplní v učebních osnovách tak, aby bylo zaručeno směřování k rozvoji klíčových kompetencí.

Na základě učebních osnov v ŠVP sestavuje škola IVP.“

„V souladu s vyhláškou č. 27/2016 Sb. se výstupy minimální doporučené úrovně využijí v případě podpůrných opatření **třetího stupně pouze u žáků s lehkým mentálním postižením.**

Pro žáky s přiznanými podpůrnými opatřeními pátého stupně jsou **dolní úrovní pro úpravu očekávaných výstupů v IVP očekávané výstupy stanovené v RVP ZŠS,** které mají rovněž činnostní povahu a jsou prakticky zaměřené.“

„Pro jednoznačnou identifikaci je **většina výstupů minimální doporučené úrovně označena písmenem „p“ a kódem obsahově odpovídajícího očekávaného výstupu.** Pokud není v daném tematickém okruhu žádný přímo související očekávaný výstup, výstupy minimální doporučené úrovně nejsou kódem označeny a představují vhodné specifické znalosti a dovednosti dosažitelné i při případné úpravě výstupů.

Očekávané výstupy, pro které **není uveden výstup v minimální doporučené úrovni,** mohou být při případných úpravách výstupů v individuálním vzdělávacím plánu (IVP) bez náhrady **vypuštěny.** Pokud je výstup v minimální doporučené úrovni totožný s očekávaným výstupem, tak je označen shodným kódem bez přidaného **písmena „p“.**

http://www.nuv.cz/uploads/RVP_ZV_2017_verze_cerven.pdf

KOMUNIKAČNÍ A SLOHOVÁ VÝCHOVA

Očekávané výstupy – 1. období

žák

ČJL-3-1-01	<i>plynule čte s porozuměním texty přiměřeného rozsahu a náročnosti</i>
ČJL-3-1-02	<i>porozumí písemným nebo mluveným pokynům přiměřené složitosti</i>
ČJL-3-1-03	<i>respektuje základní komunikační pravidla v rozhovoru</i>
ČJL-3-1-04	<i>pečlivě vyslovuje, opravuje svou nesprávnou nebo nedbalou výslovnost</i>
ČJL-3-1-05	<i>v krátkých mluvených projevech správně dýchá a volí vhodné tempo řeči</i>
ČJL-3-1-06
situacích	<i>volí vhodné verbální i nonverbální prostředky řeči v běžných školních i mimoškolních</i>
ČJL-3-1-07	<i>na základě vlastních zážitků tvoří krátký mluvený projev</i>
ČJL-3-1-08	<i>zvládá základní hygienické návyky spojené se psaním</i>
ČJL-3-1-09
písemný projev	<i>píše správné tvary písmen a číslic, správně spojuje písmena i slabiky; kontroluje vlastní</i>
ČJL-3-1-10	<i>píše věcně i formálně správně jednoduchá sdělení</i>
ČJL-3-1-11	<i>seřadí ilustrace podle dějové posloupnosti a vypráví podle nich jednoduchý příběh</i>

KOMUNIKAČNÍ A SLOHOVÁ VÝCHOVA

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

ČJL-3-1-01p *čte s porozuměním jednoduché texty*

ČJL-3-1-02p *rozumí pokynům přiměřené složitosti*

ČJL-3-1-04p, ČJL-3-1-05p, ČJL-3-1-06p *dbá na správnou výslovnost, tempo řeči a pravidelné dýchání*

ČJL-3-1-08 *zvládá základní hygienické návyky spojené se psaním*

ČJL-3-1-09p *píše písmena a číslice – dodržuje správný poměr výšky písmen ve slově, velikost, sklon a správné tvary písmen*

ČJL-3-1-09p *spojuje písmena a slabiky*

ČJL-3-1-09p *převádí slova z mluvené do psané podoby*

ČJL-3-1-09p *dodržuje správné pořadí písmen ve slově a jejich úplnost*

ČJL-3-1-10p *opisuje a přepisuje krátké věty*

Obsah vzdělávací oblasti Jazyk a jazyková komunikace se realizuje ve vzdělávacích oborech

Český jazyk a literatura

Cizí jazyk

Další cizí jazyk

Další cizí jazyk je od školního roku 2013/2014 vymezen jako součást vzdělávací oblasti Jazyk a jazyková komunikace. Škola zařazuje Další cizí jazyk podle svých možností nejpozději od 8. ročníku v minimální časové dotaci 6 hodin.

Dovednosti získané ve vzdělávacím oboru **Český jazyk a literatura** jsou potřebné nejen pro kvalitní jazykové vzdělání, ale jsou důležité i pro úspěšné osvojování poznatků v dalších oblastech vzdělávání.

Proč?

Jaký význam má výuka českého jazyka?

Český jazyk a literatura

- základní význam – úspěch v ostatních předmětech
- univerzální význam – ve společenské praxi
- koncentrační význam (využívá zkušenosti, ovlivňuje úroveň vyuč. procesu)
- mnohostranný význam → mezipředmětové vztahy

3 části vzdělávacího oboru Český jazyk a literatura

- Komunikační a slohová výchova
- Jazyková výchova
- Literární výchova

i/y **s/z**
???
mě/mně *T/t*
;:;. **-ými**

Verbální i neverbální komunikace se může vhodně rozvíjet i prostřednictvím *Dramatické výchovy*, zařazené v RVP ZV jako doplňující vzdělávací obor.

Didaktické zásady

Zásada zřetele k věkovým zvláštnostem žáků

- ve výběru učiva a jeho jednotlivých částí
- v množství a rozsahu učiva
- v jeho podání (včetně formulací)

Zásada vědomého osvojování učiva

Od žáků chceme:

- aby učivu rozuměli
- aby využívali získané vědomosti v praxi

Zásada aktivnosti

Aktivita je jednou z podmínek osvojování učiva

- aktivita řečová – reálné komunikační situace
- aktivita při vyvozování poznatků – samostatná práce žáků

Zásada názornosti

- - vhodné příklady
- - přehledy, tabulky, grafy...
- - názorné pomůcky

Zásada soustavnosti

- - systematický výklad učiva
- - nové poznatky navazují na již osvojené
- - od jednoduššího ke složitějšímu

Zásada trvalosti

- - aktivní opakování
- - soustředění na podstatné jevy

Inkluzivní vzdělávání

Diversita (různorodost)

Spolupráce (kooperace)

Flexibilita

Hodnocení

Žák se SVP

- je žák, který k naplnění svých vzdělávacích možností nebo k uplatnění a užívání svých práv na rovnoprávném základě s ostatními, **potřebuje poskytnutí podpůrných opatření** vyplývajících z jeho individuálních potřeb na základě jeho zdravotního stavu, odlišného kulturního prostředí nebo jiných životních podmínek.

katalogpo.upol.cz

Katalog
podpůrných
opatření

Žáci se SVP

- využití speciálních pedagogických metod a postupů
- poskytnutí individuální podpory v rámci výuky a její přípravy
- využití poradenských služeb školy a školských poradenských zařízení
- PLPP, IVP
- asistent pedagoga

Pilíře výuky a učení učitele v inkluzivní škole

- respektování hodnoty diverzity žáků,
- podpora všech žáků,
- spolupráce,
- osobní profesní rozvoj

Personální podpora ve škole

Pedagog, asistent pedagoga, školní speciální pedagog, druhý učitel

koordinátor zajišťující komunikaci škola-ŠPZ

školní psycholog,
poradenský
pracovník ŠPZ

sociální pedagog,
tlumočnick českého
znakového jazyka

přepisovatel
mluveného slova

instruktor
prostorové
orientace

Kolik je stupňů podpůrných opatření?
Jaká podpůrná opatření znáte?

Plánování individualizované výuky

Individualizace výuky znamená přizpůsobení výuky jednotlivým žákům. Jedná se o formu diferenciacce dovedenou až k jednotlivému žákovi. (respektuje jedinečné vlastnosti a potřeby každého žáka a přizpůsobuje jim tempo učení, uspořádání obsahu a organizaci učební činnosti).

Nutné:

- individuální přístup vůči žákům se speciálními vzdělávacími potřebami (nastavení podpůrných opatření)

Individualizace

učební cíle – hodnocení výkonu – učební činnost – pracovní materiál –
tempo – učební místo – pracovní doba – pracovní rytmus

Pedagog častěji poskytuje:

- individuální návody (mnemotechniku)
- návody k opakování učiva pro jeho zapamatování
- učí žáky strategie výuky

Změny reflektující heterogenitu ve třídě

- změna v přístupu k chybě, práce s chybou
- chyba je příležitost k učení
- nejde o získání/udělení známek
- cíl porozumění je nadřazen hodnocení
- učitel je průvodcem, není jediným zdrojem poznatků a vjemů
- učitel je průvodcem žákova učení
- učitel je pozorovatel potřeb žáka a třídy (klíma a atmosféra)

Strategie zvládnání heterogenity třídy

- vnitřní diferenciací vyučování
- individualizace vyučování
- strukturace (struktura úkolů, návodů, času, plán práce, kooperace...)
- péče o klima třídy (školy)
- podpora vzdělávacích potřeb žáků (pedagogická diagnostika, nová role učitele)

Co potřebuje učení?

- bezpečné prostředí
- smysluplnost
- přiměřený čas
- zapojení více smyslů
- zapojení a využití emocí

Nástroje učitele

– jeho nejdůležitější činnosti, které ovlivňují klima (Čapek, s. 12):

1. jak učí (aktivity, metody a formy práce), jak hodnotí
3. jak odměňuje a trestá (a vede ji kázeňsky)
4. jak vypadá vzájemná komunikace
5. jak umožňuje žákům se na dění ve třídě (včetně výuky) podílet
6. jaká jsou pravidla (jak jsou respektována, jak je vymáhá a podporuje)

Děkuji za pozornost.

Mgr. Markéta Olbertová